

Indėlininkų bėdos baigiasi, verslo - tik prasideda

2011-11-21 16:23 | Algimantas Laurinavičius

A. Laurinavičius.

Nuo pat „Snoro“ krizės pradžios (t. y. lapkričio 16 dienos, kai sustabdyta banko veikla) žiniasklaidos priemonėse pasirodė daugybė pranešimų poveikį indėlininkams, akcininkams, banko darbuotojams. Jau turbūt nieko nestebina, kad valdžios atstovai rodo uolų dėmesį visiems tiems rinkėjams, kurių pensijos ar pašalpos keletui dienų „užstrigo“ užšaldytose banko sąskaitose. Tačiau nuošalyje paliekama šalies ekonomikos stuburo - verslo įmonių - problema.

Suprantama, kad Seimo, Vyriausybės ir Lietuvos banko atstovai savo pasisakymais siekia nuraminti išsigandusius indėlininkus, kad ši vieno banko krizė netaptų sistetine krize. Tačiau žiūrint valdžios atstovų pasirodymus televizijos laidose ir skaitant jų pasisakymus spaudoje stebina jų stoviška ramybė ir trumparegiški tvirtinimai, kad „didelės rizikos neturėtų būti žmonėms, organizacijoms ir ekonomikai“ (Kęstutis Glaveckas), „situacija dėl „Snoro“ ypatingų padarinių valstybės ekonomikai neturės“ (Ingrida Šimonytė), „Snoro“ perėmimas Lietuvos vertinimą tarptautinėse rinkose paveiks pozityviai, nes „tai nėra sisteminė bankų problema, o vieno banko įtariamai nusikalstama veika“ (Dalia Grybauskaitė).

Kalbant apie pastarąjį aspektą, pažymėtina, kad po „Snoro“ veiklos sustabdymo ilgalaikių Lietuvos Vyriausybės vertybinių popierių pajamingumas smarkiai pakilo (2014 m. emisijos pajamingumas per porą dienų išaugo 1,2 proc. punkto, 2015 m. ir vėlesnių emisijų - 0,4-0,45 punkto). Tai reiškia, kad rinkos atitinkamą rizikos priedą „uždėjo“ ne tik vienam bankui, bet ir visai valstybei.

Visa „Snoro“ indėlininkų gelbėjimo našta gula ne ant valstybės, bet ant banko akcininkų ir didžiųjų kreditorių pečių.

Pasirinktas klasikinis banko gelbėjimo modelis į naują banką iškeliant gerus aktyvus ir draustus įsipareigojimus, o senajame paliekant kitus kreditorius bei blogą turtą, sumažina valstybės išlaidas iki minimumo. Tikėtina, kad netgi Indėlių draudimo fondo lėšos (o jų ten per 1,6 mlrd. Lt) liks nepanaudotos. Taigi visa indėlininkų gelbėjimo našta gula ne ant valstybės, bet ant banko akcininkų (tame tarpe ir tų, kurių lėšomis buvo apmokėta beveik metus laiko neįregistruota nauja akcijų emisija) ir didžiųjų kreditorių pečių.

Tokie kreditoriai - gyventojai ir įmonės, įsigiję banko obligacijas ir indėlių sertifikatus, turėję indėlių ar einamosiose sąskaitose daugiau nei 100 tūkst. eurų. Šią sumą viršijantys banko įsipareigojimai bus palikti senajame „blogajame“ banke, kartu su likusiu blogu banko turtu. Tokių kreditorių reikalavimai bus tenkinami bendra bankroto įstatymo numatyta tvarka.

Iš paskutinio viešai prieinamo banko „Snoras“ balanso matyti, kad 2011 m. rugsėjo 30 d. banko įsipareigojimai siekė apie 7,3 mlrd. Lt, iš kurių apie 4,1 mlrd. Lt sudarė fizinių asmenų indėliai ir sąskaitų likučiai, 1,6 mlrd.-

įmonių indėliai ir sąskaitų likučiai, 0,4 mlrd. - valstybinio sektoriaus indėliai ir sąskaitų likučiai, 0,6 mlrd. - įsipareigojimai obligacijų bei indėlių sertifikatų savininkams ir 0,6 mlrd. - įsipareigojimai kredito institucijoms.

Jeigu darytume prielaidą, kad apie 4-5 mlrd. Lt iš šių įsipareigojimų yra drausti, tuomet likę nedrausti 2-3 mlrd. Lt „Snoro“ įsipareigojimų bus perkelti į „blogąjį“ banką. Į „gerąjį“ banką atitinkamai turės būti perkelta įsipareigojimams dengti skirta turto dalis, t. y. 4-5 mlrd. Lt pinigų ir pinigų ekvivalentų, finansinio turto bei paskolų klientams. O koks gi turtas pasiliks „blogajame“ banke? Iš balansinio 8,1 mlrd. Lt „Snoro“ turto nurašius 1,1 mlrd. Lt „pradingusių“ vertybinių popierių ir atėmus 4-5 mlrd. Lt turto, pakliūsančio į „gerąjį banką“, lieka 2-3 mlrd. Lt paskolų nerezidentams, nelikvidaus nekilnojamojo turto, po 20 mln. Lt įvertintų jachtų ir pan. Taigi tikimybė atgauti nors nedidelę lėšų dalį - menka.

Jeigu investuotojų (fizinį ir juridinių asmenų, įsigijusių banko obligacijas ir indėlių sertifikatus arba turėjusių indėlių per 100 tūkst. eurų) praradimai dėl banko „Snoras“ bankroto būtų lyg ir logiškai paaiškinami (investuotojai sąmoningai prisiėmė didesnę investavimo riziką, tikėdamiesi aukštesnės grąžos), lieka nesuprantamas kasdienę ūkinę veiklą vykdyusių verslo įmonių įtraukimas į indėlininkų gelbėjimo procesą. Šios įmonės niekur neinvestavo, iš banko „Snoras“ nelaukė aukštų palūkanų už jo sukurtus neapdraustus investicinius produktus, bet paprasčiausiai vykdė atsiskaitymus per šiame banke atidarytas sąskaitas.

Tokiame kontekste keistai skamba aukščiausių šalies pareigūnų pacituotos mintys, kad „Snoro“ veiklos sustabdymas jokių padarinių ekonomikai neturės arba jie bus minimalūs. Juk savo lėšų neatgavusios įmonės negalės atsiskaityti su savo darbuotojais, tiekėjais, kitais kreditoriais ir t. t.

Taigi ši kartkartėmis paminima nukentėjusių įmonių laikino likvidumo problema savyje slepia kur kas blogesnę jų tikėtino nemokumo klausimą, o kaip žinome, nemokumas ekonomikoje yra „užkrečiamas“: grandininė reakcija vienos įmonės problemas žaibišku greičiu perduoda ir kitoms įmonėms. Reiktų pabrėžti, kad verslo įmonės, praradusios visas arba didelę dalį savo lėšų, politikus baudžia ne pildydamos balsavimo biuletenius, bet sustabdydamos savo veiklą ir „į gatvę“ paleisdamos daugybę žmonių. Taigi sisteminė verslo krizė būtų tikrai ne geresnis scenarijus, nei sisteminė bankų krizė, kurios, tikėkimės, pavyko išvengti atlikus skubią „Snoro“ nacionalizaciją.

Aukščiausi valstybės vadovai turėtų dėti maksimalias pastangas siekdami nuraminti verslo įmones ir daryti viską, kad jų patirti nuostoliai būtų minimalūs. Galima prisiminti kaimyninės Latvijos pavyzdį, kai pačiame krizės įkarštyje „nuskendusio“ „Parex“ banko įsipareigojimai visa apimtimi buvo perimti Latvijos valstybės.

Didelius ir nelauktus nuostolius atnešančios krizės pakerta verslo pasitikėjimą, o be pasitikėjimo niekas nebenori užsiimti verslu ir rizikuoti. Jokia visuomenė su žemu pasitikėjimo lygiu niekada nesukurs ilgalaikių naujovių ir neįgyvendins didelių verslo projektų.

Algimantas Laurinavičius yra Vilniaus universiteto ekonomikos mokslų doktorantas, AB „Hanner“ finansų direktorius

Visa portale IQ.lt esanti medžiaga priklauso UAB „Intelligent Media“, jeigu nenurodyta kitaip. Draudžiama ją platinti kitose žiniasklaidos priemonėse, interneto svetainėse be išankstinio UAB „Intelligent Media“ sutikimo. Cituojant būtina aiški ir aktyvi nuoroda į IQ.lt kaip informacijos šaltinį.

2010 © www.e-iq.lt | Visos teisės saugomos.